

EREVNA

Årg. IV

N:r 1 och 2

1947

Innehåll

Några glimtar från försoningens värld. Av Doktor Fridé Hylander.	3
Jesu liknelse om trädet och frukten. Några antydningar. Av Teol. licentiat Martin Magnusson.	17
Glädjen i Nya Testamentet. Av Rektorn, teol. lic. David Hedegård.	25
Något om Uttåget ur Egypten i Nya testamentets ljus. Av teol. lic. Evald Nilsson.	32
The Miracles of Jesus. By Professor Dr William Arndt, S:t Louis.	40
Anteckningar till nytestamentliga texter. Av H. O.	45
Matt. 10:16-22.	45
Luk. 4:23-30.	47
Matt. 21:28-31.	48
Matt. 12:33-37.	49
Notiser.	50
Innehållsförteckning.	52

Innehållsförteckningen i slutet av häftet och sidhänvisningar i texten enligt originaltexten.

Några glimtar från försoningens värld.

Av Doktor Fride Hylander.

Rom. 5:19: »Alltså, liksom en endas fall ledde till fördömelse för alla människor, så har en endas rättfärdighet för alla människor lett till en frikännande dom som leder till liv.»

En korsfäst Kristus är för judarna en stötesten och för hedningarna en dårskap.

Att den oskyldige och helige straffas för den skyldige och syndaren menar även »nutidsmänniskan» vara ett slag i ansiktet på både mänsklig och gudomlig rättfärdighet.

»En dårskap!»

Ja, för den som inte känner till naturlagarna ter sig mycket i denna undrens värld som dårskap.

Då en europeisk diplomat en gång i svunnen tid berättade för konungen av Siam om den nordiska vintern och förklarade, att vatten kunde frysa och bli så fast att t.o.m. en elefant skulle kunna gå på det frusna vatten över en sjö, protesterade det exotiska majestätet och sade: »Hittills har jag satt tro till dina berättelser om ditt fosterland, eftersom jag ansåg dig förnuftig och vis, men nu begriper jag att du ljuger och försöker slå i mig dårskaper!»

Här finns i mänsklighetens historia en rad uppfinnare och vetenskapsmän som höjt sig över massan som kulturens föregångsmän och vägröjare. Lägg märke till det sätt de alltid blivit behandlade på! Antingen det är en Copernicus, som rubbar

på förutfattade meningar om himlakropparnas rörelser, eller en Mendel, som upptäcker ärftlighetens lagar under en tid då alla försvurit sig åt utvecklingstanken, antingen det är en Semmelweiss, som kränker sina kollegor genom att införa tvättvål på sin barnbördsavdelning, eller en Pasteur, som avlivar läran om uralstringen, antingen det är en vilde som kommit på idén att gnida eld ur kalla träpinnar, eller en fantast, som inbillar sig att man kan framdriva en båt med en bit av en skruv, antingen det gällt att höra röster över oceanen eller skicka bilder genom luften, så har från början geniernas idéer och revolutionerande tro alltid hållits för dårskap av de småskurna och okunniga. Så var det också när Columbus i tro på landet bortom haven kämpade mot en värld av hån, tvivel och motstånd. Då skeppen äntligen försvann vid horisonten skakade de förnumstiga sina visa huvuden och talade om dårskap ...

Och dock är det tron som visat vägen i alla tider! »Vi äger inte kunskaper först och utfyller med tro, vad som fattas i kunskapen. Nej, vi tror först såsom Columbus gjorde och finner sedan nya världar, eftersom ett stort vågstycke har bekräftat vad tron först framkastade.» — »Tron är inte en övervunnen ståndpunkt utan övervinnarnas ståndpunkt!«

Försoningen är en sådan för många okänd värld eller en okänd *naturlag* till vilken tron öppnar vidderna.

Försoningens »rättfärdig för orättfärdiga» har i de trånga hjärnornas värld lett till grubbel, tvivel, förnekelse.

Vad förstår väl en vilde av elektricitetens lagar? Medan han mediterar över blixstens brutalitet vrider en annan, som vet var strömmen går fram, på en knapp och njuter dess ljus och kraft.

Vad förstår väl »den naturliga människan» av försoningens värld: Men medan otro och tvivel kverulerar i sitt fångelse, öppnas för tron dörren till en ny värld, ett nytt liv!

Även om den Eviges tankar aldrig helt kan fattas av stoffet, även om Guds vishet för människan framträder som dår-

skap, så är det väl ingen som tror att försoningen ligger utanför Guds allmänna lagar för världsskeendet. Även om försoningen är ett unikum i världshistorien, så återfinner vi dess lagar och paralleller både inom materiens och andens värld. Vi kommer dagligdags i beröring med dessa verkligheter, även om de går under andra och aktuella namn.

Ett sådant namn stod att läsa på den gångna krigstidens första svenska beredskapsaffisch, där man på svenskspråkiga boten under de tre rikskronorna kunde läsa: »Allvarstid kräver *samhällsanda!*» En annan ideologi har sagt samma sak i slagordet: »*Allmännyttan* går före *egennyttan!*» Ett av de bästa orden för saken kom i bruk under franska revolutionen och är alltså jämt lika aktuellt. Det är ordet *solidaritet!* Solidaritet betyder allas samhörighet; universell gemenskap. Om en lem lider, lider alla de övriga. Om en generation utmärker sig för flit och sparsamhet och goda dygder, kommer det som välsignelser över nästa generation. Om en generation försummar sina plikter, raserar sitt försvar, bryter moralens bud och Guds vilja, så är det kommande släkter som får bära följderna av det. Å ena sidan kan en enda människa, fylld av antikrist, dra skam och olycka över ett helt folk. Å andra sidan kan en enda troskämpe dra ned välsignelse över ett helt folk. Något av detta går igen i lagarna om *sådd och skörd*.

Men låt oss innan vi går vidare ta ett exempel som visar att vi inte rör oss i teoriernas värld utan står med fötterna på jorden!

Vi förflyttar oss till Etiopien, där ställföreträdaretanken är så levande i vardagslivet att ingen tjänare kan tänkas bli antagen utan att ha en pålitlig borgensman eller ställföreträdare, som tar ansvaret för den platssökande. Var och en som åtalas för en förseelse måste skaffa sig en oförvitlig borgensman, om han skall hoppas på att någonsin komma ut ur fängelset. Men det är inte om denna ställföreträdareinstitution jag nu skulle tala. Utan jag ville ta er med på en karavanfärd till de

s.k. vildarnas land. Men för att förstå vad jag kommer att berättat bör man hålla i minnet att Etiopien är befolkat av skilda stammar med olika kultur och religion. Dels har vi många hedniska stammar, som ligger i fejd med varandra och lurpassar på varje tillfälle att få strida om vattenhål, boskap och troféer. Dels har vi det härskande kristna amharafolket, som med lagens arm når ut till landets yttersta gränser för att skifta rättvisa och fred. Även om amharafolkets förvaltning i mångt och mycket är bristfällig, så har dock den omständigheten att rikets högste styresman bekänner sig till absoluta kristna ideal satt spår efter sig. Men till saken hör också att många hedniska folkstammar känner rikets lagar som ett olidligt tvång och att deras sinnelag andas fiendskap mot de kristna amhara.

Men nu till saken. Vi befinner oss i den heta etiopiska förkastningssänkan mellan sjöarna Zouai och Langano. På vulkanisk mark slingrar sig karavanstigen fram genom djunglernas taggiga snår. Ibland kommer den nära sjöstranden, där flodhästarna grymtar utanför vasskanten, och ibland passerar man små byar med bikupelika gräshyddor och boskapskraaler inringade av törnhäckar. Jag sitter just och dåsar i solgasset och halvsover på mulåsneryggen, när jag plötsligt spritter till och tvärvaknar av att höra mina karavanmän tala med några infödingar, som sällat sig till vår karavan, om några människor som nyligen skulle blivit korsfästa. Det ord man använder är just detsamma som i den amhariska bibelöversättningen används om Jesu korsfästelse, fastän det här närmast rörde sig om att »upphänga på trä och döda». Jag lyssnar med spänd uppmärksamhet och förnimmer att vi själva hade kunnat bli åsyna vittnen till dessa avrättningar, om vi bara dragit vägen fram några dagar tidigare.

Saken var denna: Ett par hedniska infödingstammar, Laqi-folket och Arussi-gallaerna, hade stött ihop i våldsamma och blodiga fejder, tills det kristna ledarfolket Amhara grep in

och skilde de stridande åt... Regeringsämbetsmännen hade undersökt saken närmare och funnit att största skulden låg hos de blodtörstiga Arussi-gallaerna. Enligt beslut från högsta ort skulle straffet utmätas av de sju byar, som deltagit i överfallet mot Laqi-folket, och detta på så sätt att varje by ålades att utlämna en man att straffas till döden. Såsom de skyldigas ställföreträdare skulle han utanför byn »upphängas på trä och dödas» för att sona byns delaktighet i brottet och för att ge envar respekt för lag och rättfärdighet.

Några dagar innan vi färdades samma väg, hade exekutionsplutonen dragit från by till by och verkställt avrättningarna. Nu var det om detta man talade. Fastän offren både var döda och begravna, kastade korset sin skugga över de små ödemarksbyarna. Tragedierna var ännu i färskt minne och en hel del episoder kom fram. Jag har aldrig så uppskakande verkligt upplevt »talet om korset» som här. För den som känner åtskilligt om infödingarnas sedvänjor och tänkesätt är det lätt att med fantasins tillhjälp föreställa sig hur det *kan* ha tillgått på de olika platserna.

I den första byn fanns det ingen som frivilligt ville ge sitt liv. Man försökte i stället gömma sig och fly, men amhara grep en man ur hopen med våld och utförde avrättningen. Blodsbanden och solidaritetens lag gjorde alla lika skyldiga. En måste dö för de övriga. När rättstjänarna drog vidare hängde liket utanför ödemarksbyn, men någon förändring hade inte skett i sinnelagen vare sig hos de straffande eller de bestraffade. Gallaerna hatade amhara lika bittert som tidigare, och när soldaterna drog bort från byn mumlade de sinsemellan: »Dessa hedningar är likadana allesammans, ingen rättfärdig finns, icke en!»

I nästa by blev en man uttagen genom lottkastning. Domen verkställdes och ingen sinnesändring skedde.

På tredje platsen hade byamännen gripit den som ansågs

ha stor skuld till plundringståget. Då han även i övrigt var en illa omtyckt och oregerlig sälle, kunde man bli av med syndabocken genom att utlämna honom. Domen utfördes och en av de skyldiga fick sina gärningars lön.

I nästa by fanns en sjuk man som var trött på plågorna och livet. Då han visste att han ändå snart skulle dö, överenskom man att han skulle ta på sig straffet. Han utlämnades och avrättades och exekutionsplutonen drog vidare utan att efterlämna annat än lagfientlighet.

I femte byn fanns en man som inte deltagit i plundringståget utan var oskyldig. Men då han erbjöd sig att ta straffet hade ingen något däremot. Han accepterades även av amhara, ty han var ju en av folket, med blodets och solidaritetens band meddelaktig och skyldig. Han upphängdes, men hans död förändrade inga förhållanden. När amhara drog bort uttryckte byfolket inte bara sin ovilja mot amhara utan också sitt förakt för dem som lät en oskyldig dö i brottslingarnas ställe.

På sjätte platsen möttes exekutionsplutonen av en atletisk välvuxen yngling, som strålade av kraft och mod, av trots och dödsförakt. Det var byns hjälte. Han hade varit en av de slugaste vid rådslagen och tapprast i striden samt bar som tecken på sina hjältedåd elfenbensringen »erbåra» omkring överarmen och en vajande vit strutsplym i det svarta och burriga håret. Nu erbjuder han sig frivilligt och utan skymten till fruktan att dö för de andra och lägga denna bragd till de övriga. Han blir gripen och upphängd, under folkets beundrande hyllningar. För långliga tider kommer han av byns sångare, vid trolska lägereldar medan lejonen ryter, att besjungas som en hjälte och ett efterföljansvärt ideal. Hans död åstadkommer ingen sinnesändring utan stimulerar snarare hatet. När amhara drar bort har de en kuslig förnimmelse av att varje pojke i byn beundrande ser upp till idealet och drömmer om hämnd en gång...

Nu kommer exekutionsplutonen till den sjunde och sista

byn. Här har i många år bott en kristen munk som tillhör arnharafolket. Driven av Kristi kärlek har han flyttat ut i ödemarksbyn och i de yttre förhållandenas torftighet blivit som en av vildarna för att förkunna evangelium. Hatad, föraktad, förföljd och missförstådd har han — såsom främling — alltid varit. Men utan att förtrötts har han fortsatt sin mission. När krigståget mot Laqi-folket planerades hade han höjt sin varnande stämma, talat om Guds lag och syndens förbannelse samt förutsagt att straffet säkert skulle komma. Men ingen hade brytt sig om honom. Nu däremot, då exekutionsplutonen plötsligt omringar byn och fordrar att en man skall dö för folket, då träder den ännu unge och manligt ädle munken fram och säger att han är villig att ta de andras straff. Han erinrar dem också om vad han i åratal berättat om Jesus, som dog i syndares ställe, och förklarar sig bara vara sin Mästares lärjunge. Exekutorerna hajar till! Hur skulle de kunna lägga hand på denne helige och oskyldige munk, som därtill är deras egen blodsförvant? Hur skulle man kunna anta ett sådant offer? Men munken gör sig till *ett* med folket. Han ställer sig solidarisk både med brottslingarna, som han älskar med Kristi kärlek, och solidarisk med kejsarens dom och landets lagar, som måste ha sin gång för att inte respekten för rättfärdigheten skall kränkas. Solidaritetens lag var ofrånkomlig. Den tillät numera inget val utan att kränka någon part. Männen är vana att lyda sin överhet, och dit räknas »själasörjarna». Munken har ock något obetvingligt över sig, när han lyfter sina händer till en sista välsignelse över gallaerna och säger till de sina: »Förlåt dem, för de är hedningar och vet inte vad de gör. Ta mig och låt dessa gå fria och få tillfälle att bättra sig!» Gripna av något obetvingligt och omskapande reser soldaterna ett trä och höjer så den helige som försoningsoffer för byn. Men en gammal skäggig amharakrigare, som tycker att hängning är en skymf för ett helgon, springer fram och sticker i dödsögon-

blicket sitt spjut i hans sida och säger med av rörelse darrande stämma: »Min son, det är tillbörligt att du hedras med ett banesår och får gjuta ditt blod i hjältedöden.»

Det fanns bland gallaer och amhara, bland hedningar och kristna, inte en, som inte var djupt gripen. Och vad som inte skett i någon annan by, det hände här. Det underliga inträffade, att allas sinnelag förändrades. Eller är det inte i stället logiskt självklart att så måste ske? Har vi inte här att göra med en psykologisk naturlag — ?

Hedningarna fattas av en plötslig kärlek både till den korsfäste och hans folk. De säger: »Se, hur han älskar oss, då han dör i vårt ställe!» De upptäcker också plötsligt sin egen skuld, slår sig för bröstet, piskar sig med törnen och under alla övliga tecken till sorg och förtvivlan ropar de: »Det är ju för våra brott han blir straffad. Det är för att vi skulle få leva! Och tänk hur skändligt vi behandlade honom!» Man börjar också förstå rättens obehagliga stränghet, då dess väktare inte utan att kränka rättfärdigheten hade kunnat låta den oskyldige undslippa sedan han ställt sig solidarisk med syndarna och tagit deras skuld på sig.

När gallaerna offerar till Waka, den okände Guden, brukar de stänka blodet åt norr och söder, åt öster och väster under det att de åkallar universums korsgud med ansiktet vänt i de fyra väderstreckens riktning. Och de brukar måla sina pannor med det livssymboliska blodet. När nu offret för deras synd hänger där med uppstungen sida, tränger sig alla fram för att i känsla av blodets sonande kraft få en droppe blod som korsmärke på pannan ... och kysser den heliges fötter ...

Förhållandena hade i sanning förändrats. Fastän de annars är fientligt sinnade mot varandra blev det allmän förbrödring mellan gallaer och amhara. Det var som om den heliges blod stiftat frid mellan dem. Gallaerna såg på amhara och amhara såg på gallaerna i det förklarande ljuset från den genomstungne. Det överväldigande i hans gärning grep dem alla. Fyllda av

samma vördnad och kärlek hjälptes de åt att ta ned den döde och ge honom den sista tjänsten. Hatet var som bortblåst. Det hade ersatts av samhörighet.

Det var blodet som förenade dem! Fiendskapen hade förbytts i fred!

Trots det att ett under skett fanns det ingenting som gått utanför psykologins eller livets lagar.

Och lagarna är desamma för Afrikas stammar och Europas folk.

Såsom det blivit beskrivet *kunde* det ha gått till. Och långt ifrån verkligheten är inte denna skildring. Ty just i denna trakt av Etiopien fanns en munk av amharafolket som vigt sitt liv åt missionen bland det hedniska Laqi-folket. Han gick in under folkets förhållanden såsom en av det. I årtionden levde han bland hedningarna och förkunnade evangelium under allehanda umbäranden och trångmål. Under årens lopp hade han av hedningarna med spjut och tillhyggen sårats på trettio olika ställen, så att slutligen hela kroppen var täckt av ärr. Först *då* började folket vörda och älska honom, de pekade på hans sårmärken och sade: »Se, hur han älskar oss!»

Jag upplevde något av samma verklighet under Abessinien-krigets dagar. Vita och svarta bekämpade varandra i hat och raseri. Men där fanns en svensk sjukvårdare Gunnar Lundström, som i Röda korsets tecken inte skilde på vän eller fiende. Och när han sargats till döds av bombsplittor och förblödde i tjänande korskärlek samt sänktes i graven på Nægelli kyrkogård i hjärtat av Afrika, då var de svartas hat mot de vita som försvunnet vid den öppnade graven, där vita och svarta stod sörjande sida vid sida. En av de svarta förklarade hemligheten av denna gemenskap, när han yttrade: »Nu älskar vi er vita ännu mer, när vi sett att de finns bland er som givit sitt liv och gjutit sitt blod för oss.»

Men nu återvänder vi till ordet *solidaritet!*

Innebörden av det ordet tror sig alla känna till. Det inne-

håller något av det väsentligaste ifråga om kamratskapet i klassen och idrottslaget, liksom det utgör det sammanhållande bandet inom förening och parti, folk och ras. Brott mot solidaritetens lagar räknas också för något av det lumpnaste en människa kan begå. Man kan knappt inlägga nog mycket förakt i det ord som tillkännager ett sådant brott: *Sabotage!*

Det underliga är emellertid att man kan acceptera den trångsynta begränsning av ordet solidaritet som leder till hat, oförsynlighet och kamp mellan klasser och raser, under det att man inte har någon blick för den generella solidaritet som inte bara omfattar allt vad människa heter utan även leder till gemenskap och frid mellan Gud och människor: Försoningen.

Men låt oss betrakta Jesu samhörighet med mänskligheten!

Låt oss börja med att förflytta oss till Palestina, sådant det såg ut under Jesu barndom.

De romerska legionernas brutala horder hade med hård järnhand krossat folk efter folk runt Medelhavets stränder. Bland andra hade det lilla judafolket blivit berövat sin självständighet. Landet var ockuperat av främlingar, och besättningstrupperna skrånade på gator och torg. Folket levde i ofrihet och förtryck, medan de nationella och religiösa lidelserna jäste på djupet.

I dessa dagar, när Jesus var en pojke i tolvårsåldern, gick en dag likt en löpeld genom Nasaret från mun till mun en viskning: »Romarna ha krossat vår frihetsrörelse och i Sepforis har ockupationsmakten låtit arkebusera flera hundra unga judar.»

För att injaga skräck och fruktan för fortsatt ohörsamhet hade dessa blivit offentligen korsfästa. Det måste ha varit en fasans syn att betrakta dessa oändliga rader av kors, de blodiga och slagna kropparna samt trotsiga huvuden hänga livlösa mot brösten, medan de romerska knektarna gick vakt eller spelade tärning vid lägereldarna. När ryktet om korsfäs-

telsen gick genom Nasarets bygata följdes det av en våg av vanmäktigt raseri. Ingenting kunde man göra, men då Sepforis inte låg långt ifrån Nasaret gick man man ur huse för att se på det dystra skådespelet, även om man inte vågade sig fram allt för nära innan det skymde på. Men därborta avtecknade sig silhuetterna av korsen. Där hängde nära släktingar och anförvanter, folkets bästa ungdom, glödande patrioter och frihetskjältar ... Medan soldaterna skrånade i segeryra smög sig judarna undan med händerna knutna, tänderna gnisslande av vrede och sinnet sjudande av hat ...

Med stor sannolikhet måste även Jesus ha varit med i skaran som drog till Sepforis för att få se en skymt av korsen. Han måste ha varit god vän eller befryndad med flera eller färre av de unga patrioterna. Även han måste ha älskat land och folk och säkerligen kände han trycket av utländsk makt. Men han släppte inte in hatet i sitt hjärta. Han anslöt sig inte till något politiskt parti för att rädda sitt folk. Han grät över Jerusalem, men han gav sitt liv för mänskligheten.

Mitt i folkhavet som svallade av nationella hatkänslor och religiösa lidelser står Jesus och ropar sitt: »Älska era ovänner, gör gott mot dem som hatar eder, välsigna dem som förbannar er och be för dem som förorättar er ...»

Beskyllningarna haglade över honom: »Samarit! Du är besatt av en ond ande! Publikaners och syndares vän!»

Men Jesu kärlek var oföränderlig och hans ord fortfor att ljuda: »Var så er himmelske Faders barn. Han låter ju sin sol gå upp över både onda och goda, och låter det regna över både rättfärdiga och orättfärdiga!»

Ingen rasfanatism har väl i sin exklusiva solidaritet varit intensivare än judafolkets. Men Jesus sprängde alla band. Han bröt den isolerade och falska solidariteten inom parti och ras. Här har vi ett stort under, som är en dårskap för alla dem som är fångna i klasskamp och rashat, men en ljuv sanning för dem

som med Kristi sinne ville älska alla, både judar och germaner, både negrer och anglosaxare.

Jesu solidaritet innefattade allt vad människa heter. Med förkärlek kallade han sig människosonen. Mer än 100 gånger benämns Jesus så i evangelierna och utom på ett enda ställe (Joh. 12:34) är det Jesus själv som kallar sig så. Han gjorde sig till *ett* med människorna, han identifierade sig med hungriga, husvilla, nakna, sjuka, ja, till och med med brottslingar i fängelset, när han sade: »Jag var hungrig ... jag var sjuk ... jag var i fängelse...» »Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig!»

Han trädde i syndares ställe! Mellan rövare blev han korsfäst.

Så fullständig var hans solidaritet med syndare, att han »blev gjord till synd», att han »blev en förbannelse i vårt ställe».

Men Jesu solidaritet omfattade även den eviga rättfärdigheten: Jag och Fadern är ett!

Jesu solidaritet omfattar både Gud och människor. Den är dubbel. Hans gärning tillfredsställer både den eviga rättfärdigheten och den oändliga kärleken.

Genom korset dödade Jesus i sin person ovänskapen (Ef. 2:13-16). Han bröt ned skiljemuren. Försoningen åstadkom den fullkomliga *gemenskap* som Jesus i sin översteprästerliga förbön uttrycker med orden: »Fader ... den härlighet, som Du har gett mig har jag gett dem, för att de skall vara ett, liksom vi är ett: jag i dem och du i mig!»

Paulus uttrycker solidaritetens lag i två teser: »Liksom de många stod som syndare på grund av en enda människas olydnad, så skulle också de många stå som rättfärdiga på grund av den endes lydnad.»

Ena tesen: *Vi syndar — Kristus lider straffet.*

Det ena tidevarvet efter det andra hopar orätt på orätt, skuld på skuld, och straffet, förskräckligt liksom brottet, hopar sig

över den *Ende*, som inte har haft någon del i missgärningarna men frivilligt trätt emellan och gjort sig solidarisk med mänskligheten. *Han* blev genomborrad för våra överträdelsers skull och slagen för våra missgärningars skull — fastän han ingen orätt hade gjort. För vår orättfärdighets skull blev han, som inte visste av någon synd, gjord till synd.

Andra tesen: *Kristus uppfyller lagen*. — *Oss tillräknas rättfärdigheten*. »Kristus är lagens slut, till rättfärdighet för var och en som tror.» »Genom hans sår är vi helade.» »Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus.»

Blodet på korset har stiftat frid mellan människor och Gud!

*

Till sist:

»Jag var sjuk och i fängelse, och ni kom till mig!»

Till fängelsets djupaste dunkel skulle talet om korset nå. Där satt i en mörk cell i Jerusalems häkte en ogärningsman och väntade på sin dödsdom. Han hade varit med i ett upplopp och kunde inte vänta sig något annat än dödsdomen. Hans öron nåddes en dag av det avlägsna sorlet från högtidsfirande folkmassor. Men vad kan detta betyda? Han urskiljer hetsiga skrän: Korsfäst, korsfäst! Kan han tro annat än att detta tal om korset gäller hans egen dödsdom? Han väntar på den. Då öppnas fängelseporten, ljuset strömmar in, bojorna lossas och man säger honom: »Du är fri! Du får gå! En annan bär ditt kors. Skynda dig till Golgata, så får du se Honom som dör i ditt ställe!»

Finns det manne någon av oss som känner sig »sjuk och i fängelse», marterad av otro, synd, tvivel?

Nog har jag känt det så.

Till oss kommer talet om Honom som blev genomborrad för våra överträdelsers skull ... för att vi skulle få frid och genom hans sår bli helade ...

Till dig och mig är det han själv säger: »Min son, min dotter, dina synder är förlåtna!»

Du är fri!

Och tron öppnar portarna till försoningens underbara värld!

Jesu liknelse om trädet och frukten. Några antydningar.

Av Teol. licentiat Martin Magnusson.

Liknelsen om trädet och frukten är som bekant framställd företrädesvis i Matt. 7 och 12, närmare bestämt i verserna 7:16-20 och 12:33-37.

I Matt. 12:33 heter det: »Av frukten känner man trädet, ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκειται.

När det gäller *kunskap* om »trädet» på det naturliga planet, tillerkänns alltså frukten oförbehållsamt prioritet. Och detta är självfallet riktigt. Förhållandet ifråga kan åskådliggöras genom ett exempel.

Om man tänker sig att en person kom till en obebodd ö på vilken växte fullkomligt okända, fruktbarande träd, så skulle han tydligen sakna varje möjlighet att avgöra, vilka träd som var »goda» eller »dåliga» på annat sätt än genom att först pröva deras frukter — vi betraktar då träden uteslutande i deras egenkap av fruktbarare.

Liksom fruktens beskaffenhet lämnade kunskap om trädets beskaffenhet, lämnar »gärningarna» — ett begrepp som vi senare närmre fixerar — enligt Jesu ord kunskap om beskaffenheten av »hjärtat» (jfr Matt. 12:34) eller av »sinnelaget» för att använda ett modernt, ofta brukat ord.

Det heter sålunda i Matt. 7:16, enligt föregående vers avseende »falska profeter», ψευδοπροφήτης: »På deras frukt skall ni känna igen dem, ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν

ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Alldeles samma tanke upprepas i 20:e versen.

Ifrågavarande uttalande är egentligen mycket anmärkningsvärt. I analogi med det förut sagda framhåller det på sitt vis »fruktens», den »yttre» av människor iakttagbara »gärningens», betydelse. Det hette ju nämligen: »På deras frukt skall *ni* känna igen dem ἐπιγνώσεσθε αὐτούς)» — och Jesus talar ju här enligt Matt. 5:1 till folket (ὄχλος)

Detta sätt att tala om »frukten» eller »gärningarna» omöjliggör uppenbarligen en sådan tolkning av förhållandet mellan sinnelag och gärning i vilken sägs: sinnelaget är enligt Jesus i *den* meningen det utslagsgivande att antingen sinnelaget är »gott» eller »ont», så kan »gärningar» av *absolut* lika utseende och beskaffenhet svara mot *båda* sinnelagen, varvid dessa gärningar i förra fallet skulle vara att beteckna som etiskt goda, i senare fallet som etiskt onda. Ty om ur etisk synpunkt helt olika sinnelag kunde ge *absolut och fullständigt* lika utslag, om vi så får uttrycka oss, så skulle man uppenbarligen inte av »sinnelagets utslag» eller av »gärningarna» kunna erhålla rätt och säker kunskap om beskaffenheten av de olika sinnelagen, vilket man ju emellertid enligt Jesu anförda uttalande tycks kunna få.

Redan av uttalandet i Matt. 7:16 (7:20) framgår det alltså, åtminstone på ett mera förberedande sätt — det gäller ju här närmast »de falska profeternas» gärningar — att olika sinnelag, d.v.s. »goda» respektive »onda» sinnelag, enligt Jesus åstadkommer »gärningar» som inte bara faktiskt är olika, utan som också av människor kan iakttas vara olika.

Att detta verkligen är Jesu mening bestyrks, tycks det oss, av ett närmre aktgivande på det som sägs i ifrågavarande texter, alltså Matt. 7:16-20 och 12:33-37.

Så heter det i Matt. 7:16: »Inte plockar man väl vindruvor från törnbuskar (ὄκλανθᾶ) eller fikon från tistlar?» Det vill

väl säga, om vi söker utföra liknelsen, att ett »ont» sinnelag, liknat vid törnbuskar och tistlar, frambringar gärningar som i själva verket är lika skilda från vad ett »gott» sinnelag frambringar, som törn- och tisteltaggar är skilda från vindruvor och fikon.

Och i Matt. 7:18 säger Jesus: »Ett gott träd kan inte (οὐ δύναται) bära dålig frukt, inte heller kan ett dåligt träd bära god frukt.» Härtill bör jämföras det kanske ännu mer expressiva parallellstället i Luk. 6:43: »Det finns inte något bra träd som bär dålig frukt, inte heller något dåligt träd som bär bra frukt. οὐ γάρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.

Och i Matt 12:33 ff. slutligen heter det: »Om ni förutsätter att trädet är bra, så är frukten bra, eller att trädet är dåligt, så är frukten dålig; ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν. Ty av frukten känner man trädet. Huggormsyngel, hur skulle ni som är onda (πονηρός) kunna tala något gott (ἀγαθός)? Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen. En god människa tar ur sitt goda förråd fram (ἐκβάλλειν) det som är gott, och en ond människa tar ur sitt onda förråd fram det som är ont.»

Så uppenbaras enligt Jesus i en människas »frukt» eller »gärningar» med nödvändighet, hur hennes »hjärta» är beskaffat. Och med det vi kallat »gärningar» torde i föreliggande sammanhang avses vad som kan uttryckas med orden: en människas »samlade livsföring» eller »hela sätt att vara» bland sina medmänniskor — man kan jämföra orden i vers 7:15 beträffande de falska profeterna om vilka det sägs att »de kommer till er», samt verserna 12:34 ff., vilka utsade att också »talandet» ingick som ett led, och som ett synnerligen viktigt så-

dant, i det vi kallar »gärningar». Även *pluralen*, τῶν καρπῶν, i Matt. 7:16 och 20 bör observeras.

Men detta hindrar ingalunda att Jesus haft den klaraste blick för det förhållandet att människor med »ont» hjärta i sina »gärningar» ibland försöker ge sken av att de är »goda».

Det hette ju nämligen i vers 7:15, att de falska profeterna kom »i fårakläder», ἐν ἐνδύμασι προβάτων, fast de »invärtes», ἔσωθεν, var »glupande ulvar», λύκοι ἄρπαγες. Här till kan bl.a. jämföras Jesu utomordentligt skarpa och ofta upprepade fördömande av skådespeleri eller skrymteri, ὑπόκρισις, och av skrymtare, ὑποκριτής, speciellt i Matteusevangeliets 23:e kapitel.

Inte heller är det fördolt för Jesus att sådant skrymteri *kan* vara ägnat att förvillan. »Akta er för de falska profeterna, προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, hette det således i Matt. 7:15, vartill kan jämföras Matt. 23:13, Joh. 7:24, så ock aposteln Paulus' enträgna uppmaning till de kristna att inte låta bedra sig, exempelvis i Rom. 16:18, Ef. 5:6 och Kol. 2:4.

Enligt Jesu ord rådde sålunda verkligen, så vitt vi kan se, ett så nära sammanhang mellan »hjärta» och »gärning» att hjärtat förlämnar gärningen en särskild, iakttagbar prägel: Ett »gott» hjärta åstadkommer med inre nödvändighet en iakttagbar »god»andel; ett »ont» hjärta medför lika nödvändigt en därifrån skild och likaledes iakttagbar »ond»andel i överensstämmelse med de redan delvis citerade orden i Matt. 7:17-18 och 20: »Så bär varje gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär dålig frukt. Ett gott träd kan inte bära dålig frukt, inte heller kan ett dåligt träd bära god frukt. ... Alltså skall ni känna igen dem på deras frukt.»

Och någon saklig motsättning häremot föreligger inte i Matt. 7:11, där det heter: »Om ni som är onda (πονηροὶ ὄντες) förstår att ge era barn goda gåvor (δόματα ἀγαθά),

etc.» Ty »god» i uttrycket »goda gåvor» är uppenbarligen inte något *etiskt* predikat utan liktydigt med »nyttig», »hälsosam» o.dyl. — det grekiska ὀγαθός används ofta också i sådana betydelser.

Men då ett i kristen mening gott hjärta enligt Jesu och urkristendomens syn över huvud endast kan förverkligas hos den kristne, d.v.s. hos den som införlivats med Jesus liksom grenen i vinträdet (Joh. 15:1 ff.), eller för att tala med aposteln Paulus, hos den som »i Kristus» är en ny skapelse (2 Kor. 5:17), så kan vi säga: Endast den kristne kan enligt Jesus föra en i kristen mening »god»andel bland människorna. Men den som verkligen »är i Kristus» *för också* en sådan andel.

Detta skulle enligt det förut sagda också betyda att en kristen människa *inte kan dölja* sin kristendom. Vilken fruktansvärd dom skulle det då inte innebära, om det om en människa, som räknar sig som kristen, med sanning kunde sägas: Hennes kristendom har *aldrig* synt i hennes umgängelse med människorna. Ty enligt Jesu här betraktade ord kan hon omöjligt komma ifrån en sådan anmärkning genom att säga: Jag vet att »hjärtat» är gott. Och därpå hänger allt i den meningen att om detta sedan syns i det »yttre», är ett förhållande som saknar all betydelse. Härvid kan också jämföras Matt. 7:19 samt Joh. 15:2 och 5-6.

Vi skall utifrån Nya testamentet söka än ytterligare belysa det anförda sambandet mellan »sinnelag» och »gärning», särskilt det förhållandet att »sinnelaget» med nödvändighet tar sig ett synbart uttryck i »gärningen».

Det må då först hänvisas till Jesu ord i Matt. 5:13-16. Särskilt stannar vi här inför Jesu tal om »ljuset». Det heter i vers 14 f.: »Ni är världens ljus. Inte kan en stad döljas som ligger på ett berg? Inte heller tänder man (καίουσιν) ett ljus och sätter det under skäppan, utan man sätter det (τιθέασιν ὑπὸ τὸν) på ljusljushållaren, så att det lyser för alla i huset.»

Meningen med dessa ord tycks vara den att den människa som blivit tänd av Gud därmed blivit »satt» på ljushållaren, och att hon därmed också »lyser» — detta i motsats till den som inte »blivit tänd».

Av Jesu ord enligt Johannesevangeliet framgår det också att den kristnes »yttre» framstår som något egenartat, att det skiljer sig från den icke-kristnes »yttre». Så heter det i kap. 15:18 f.: »Om världen hatar er, skall ni veta att den har hatat mig innan det hatat er. Om ni vore av världen (ἐκ τοῦ κόσμου εἶναι), skulle världen älska er som sina egna. Men ni är inte av världen, utan jag har utvalt er och tagit er ut ur världen (ἐκ τοῦ κόσμου ἐκλέγεσθαι). Därför hatar världen er.» Ty »att inte vara av världen» och »att vara av världen» är uppenbarligen förhållanden som för andra människor än vederbörande själv endast kan iakttas genom något slag av »yttre manifestationer». Av frukten känner man trädet! Jämför här till även Joh. 17:14 och 1 Joh. 4:4-6.

I föreliggande sammanhang citerar vi slutligen, dock utan kommentar, ett par ställen ur paulinerna.

I 2 Kor. 4:10 f. står det: »Alltid bär vi Jesu död (νέκρωσις) i vår kropp, för att också Jesu liv skall bli synligt i vår kropp. Ty vi som lever utlämnas ständigt åt döden för Jesu skull, för att också Jesu liv skall uppenbaras i vår dödliga kropp.»

Och i Fil. 2:14 f. läser vi: »Gör allt utan att klaga och tveka, så att ni blir fläckfria och rena, Guds oskyldiga barn mitt ibland ett falskt och fördärvat släkte, bland vilka ni lyser som stjärnor i världen (ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ).

Jämför vidare bl.a. Rom. 12 och 13; Ef. 5:8 ff.; Gal. 5:16 ff.; 1 Petr. 2:12, 3:16.

Om man nu ändå tolkade Jesu ifrågavarande liknelse på förut angivet sätt, d.v.s. så, att sinnelaget i den meningen gjordes till ett och allt, att man menade att »det yttre», »gärningarna», »det kroppsliga», egentligen saknade betydelse, i det att

absolut samma »gärningar», detta begrepp taget i förut angiven betydelse, kunde stå samman med helt olika sinnelag — vad skulle då en sådan tolkning innebära? Så vitt vi kan se skulle den innebära *en spiritualiserande omtolkning* av Jesu ord. Och mot en sådan omtolkning vill vi genom dessa överläggningar på det bestämdaste vända oss — en spiritualiserande omtolkning torde nämligen ligga ganska nära till hands för vår tid, som med- eller omedvetet torde vara influerad av platoniska och kantska tankegångar i vid utsträckning.

En tolkning av nämnt slag visar emellertid ett slags förakt för »det yttre», för »det kroppsliga», som så vitt vi kan se är Nya testamentet främmande. Också »det yttre», »det kroppsliga» är nämligen enligt Nya testamentet s.a.s. indraget i frälsningen — jämför härtill utöver det ovan sagda Matt. 5:29, 10:28; aposteln Paulus' ord i Korintierbrevet om kroppen såsom den helige Andes och Guds tempel; det synnerligen märkliga avsnittet Rom. 8:18-25 samt Fil. 2:13 och 1 Tess. 5:23.

Som en sammanfattning av de ovan förda överläggningarna, som givetvis inte på något sätt menas ha »uttömmade» behandlat vederbörande liknelse, skulle vi alltså kunna säga:

Av liknelsen om trädet och frukten framgår att det enligt Jesus råder ett intimt och oupplösligt samband mellan »sinne-lag» och »gärning», mellan »det inre» och det yttre.

Detta samband är *så* intimt att ett »gott» eller kristet sinnelag med nödvändighet präglar vederbörandesandel på ett sätt som är ägnat visa att sinnelaget är — just kristet. En sådan prägel, vars beskaffenhet vi här inte skall gå närmare in på, kan en icke-kristen människasandel omöjligt få.

Dessa förhållanden, som är ägnade att framkalla den djupaste självrannsakan, inte minst hos den som vill kalla sig kristen, bortskymms i en spiritualiserande tolkning.

I en sådan tolkning kommer frälsningens »totus-homoförvandling» inte till sin rätt.

Men det kristna etikens karaktär av sinnelagsetik blir också i en dylik tolkning i själva verket förvanskad och avtrubbad, trots att det måhända formellt kan synas förhålla sig på rakt motsatt vis.

Glädjen i Nya Testamentet.

Av Rektorn, teol. lic. David Hedegård.

Ordet glädje förekommer ofta i Nya testamentet. Det kan utan tvekan betecknas som ett av de nytestamentliga huvudorden.

På mångfaldiga ställen uppmanas de kristna att glädja sig. »Gläd er alltid i Herren», heter det i Filipperbrevet. »Med glädje skall ni tacka Fadern, som har gjort er värda att få del av det arv som de heliga har i ljuset.» Så skriver aposteln i Kolosserbrevet. Och i Romarbrevet säger han: »Var glada i hoppet». Till tessalonikerna skriver han: »Var alltid glada». Och Petrus skriver i sitt första brev, sedan han talat om det kristna hoppet: »Gläd er därför, om ni nu en kort tid måste utstå prövningar av olika slag.»

Nya testamentet innehåller sålunda talrika uppmaningar till glädje. Men därjämte finns det en mångfald omständigheter, vilka ådagalägger att de första kristna verkligen ägde en sällsam glädje. Varje kristen kände denna glädje. »Guds rike» — d.v.s. frälsningen — »består inte i mat och dryck utan i rättfärdighet och frid och glädje i den helige Ande.» Så läser vi i Romarbrevets fjortonde kapitel. Och Petrus skriver i sitt första brev: »Honom älskar ni utan att ha sett honom, och fastän ni ännu inte ser honom, tror ni på honom och jublar över honom i obeskrivlig, himmelsk glädje.» Den kristna gemenskapen och den kristna gudstjänsten bar också glädjens prägel. Om den kristna församlingens liv efter pingstdagen berättar Apostlagärningarnas andra kapitel: »Varje dag var de endräktigt

tillsammans i templet, och i hemmen bröt de bröd och höll måltid med varandra i jublande, innerlig glädje.»

Så snart vi hör talas om glädje frågar vi: Vilken är orsaken till glädjen? Vilket är glädjeämnet? Ty den glädje vi annars känner är ju en känsla som fyller oss, då vi vet oss äga eller hoppas på att komma i besittning av något av värde eller betydelse. Inte sällan har man menat att den kristna glädjens hemlighet är att den kristne vet sig äga oförlikneliga och oförgångliga glädjeämnen.

Vi skulle då vänta oss att Nya testamentet ofta och utförligt talade om de kristnas glädjeämnen. Vi skulle vänta att det ofta sades vad de kristna glädde sig över eller vad de hade anledning att glädja sig över. Så talas det ju i vår tid ofta, inte minst i predikningar och andra uppbyggelsestal. Man säger: Den kristne har anledning att glädja sig, ty han har syndernas förlåtelse och ett fast grundat hopp om den eviga saligheten. Därför är det rätt och tillbörligt att han gläder sig.

En undersökning visar emellertid lätt, att Nya testamentet inte talar på detta sätt om den kristna glädjen. Regeln är att där inte alls omtalas några glädjeämnen i samband med den kristna glädjen. I något enstaka fall förefaller det visserligen som om ett föremål för glädjen omtalades. Så t.ex. i Rom. 12:12: »Var glada i hoppet.» Man skall emellertid lägga märke till att det inte heter: »Var glada *över* hoppet» utan: »Vad glada i hoppet.» Den kristne väntar visserligen frälsningens fulländning, men det han då skall uppleva har han redan börjat smaka här. Därför talar Paulus i Kol. 1:27 om »Kristus i er, härlighetens hopp». Erfarenheten av Kristi boende i hjärtat är för den kristne också en borgen för frälsningens fulländning. Och då han upplevt Kristi boende i den inre människan, sträcker sig hans ande ovillkorligen hän i längtan efter verkets fulländning i härlighetens värld. Det som den kristne hoppas på finns sålunda på ett begynnande sätt redan nu i hans erfarenhet och fyller hans

inre med fröjd. Därför heter det i Rom. 15:13: »Må hoppets Gud uppfylla er med all glädje och frid i tron, så att ni överflödar i hoppet genom den helige Andes kraft.»

Vi har sagt att glädjen i Nya testamentet inte är en känsla som grundar sig på vissheten om att man äger något värdefullt. I regel omtalas glädjen utan att det alls talas om något glädjeämne. Vilken är då denna glädjes hemlighet?

För att finna svaret på den frågan bör man säkerligen undersöka när och under vilka förhållanden den först omtalas i Nya testamentet. Att börja med: Finns denna glädje hos Jesu lärjungar i de fyra evangelierna? Frågan måste besvaras med nej. Visserligen berättas någon gång att de uppfylldes av glädje. Framför allt tänker man då på berättelsen i Lukasevangeliets tionde kapitel. »De sjuttio kom glada tillbaka och berättade: ”Herre, till och med de onda andarna lyder oss i ditt namn”.» Man har ingen anledning att tänka sig dessa ord som uttryck för självgodhet eller stolthet. Lärjungarna glädde sig över framgången i Herrens tjänst, och deras mening är visst inte att själva ta äran för denna framgång. De onda andarna hade ju lytt dem i Jesu namn. Jesus klandrar inte heller deras glädje. Han säger bara att det finns en högre glädje än den över framgången i det andliga arbetet, och det är glädjen över att man har sitt namn skrivet i himlen, d.v.s. att man själv är delaktig i frälsningen. Lärjungarnas glädje över framgången är givetvis i grunden besläktad med den glädje som varje människa känner då hon lyckas med ett företag. Här är sålunda ännu inte tal om den egenartade glädje, som vi sedermera möter i Nya testamentet. Under Herrens jordeliv hade lärjungarna ingen verklig erfarenhet av denna glädje.

Däremot vågar man säga att denna glädje finns hos Jesus själv. Han som var smärtornas man och som under hela sin offentliga verksamhet var fullkomligt medveten om att hans väg skulle gå till Getsemane och Golgata, ägde en sällsam

glädje. Ibland bröt den igenom med makt i hans inre värld. Så i det nyss omtalade kapitlet, Luk. 10. Där sägs att han »jublade i den helige Ande». En glädjevåg flödade genom hans inre människa. Men hos honom var glädjen inget tillfälligt, som uppstod bara till följd av den ena eller andra yttre anledningen. Detta framgår av det som Jesus i Johannesevangeliets femtonde kapitel säger om vad han kallar »sin glädje». Han säger: »Detta har jag talat till er, för att min glädje skall vara i er och för att er glädje skall bli fullkomlig.» Med sin glädje måste han här mena den glädje han själv äger, den heliga fröjd som strömmar genom hans egen inre värld. I sjuttonde kapitlet talar han om samma glädje. Han säger: »Nu går jag till dig, och detta säger jag medan jag är i världen, för att deras hjärtan skall vara fyllda av min glädje.»

Om sin glädjes hemlighet säger han i 15:10: »Om ni håller mina bud, förblir ni i min kärlek, liksom jag har hållit min Faders bud och förblir i hans kärlek.» Jesus har hållit sin Faders bud, d.v.s. han har alltid levt i fullkomlig lydnad för Faderns vilja, och som följd av det förblir han i Faderns kärlek. Nu vill han föra lärjungarna in i ett liv i fullkomlig lydnad för hans egna bud. De skall lyda Jesus såsom Jesus lyder Fadern. Och följden av denna deras lydnad skall bli att de förblir i hans kärlek, alldeles som Jesus genom sin lydnad för Fadern förblir i Faderns kärlek. Jesus lever i den beständiga erfarenheten av Faderns kärlek. Och denna erfarenhet av Faderns kärlek är också hemligheten i Jesu glädje. Det framgår av vad han säger om lärjungarna: Om de håller hans bud, skall hans kärlek förbli i dem och hans glädje skall vara i dem. Jesu förblivande i Faderns kärlek måste alltså vara hans glädjes hemlighet.

Men detta ord i Johannesevangeliets femtonde kapitel måste också ses i sitt sammanhang med hela Jesu avskedstal, såsom man ju kallar kapitel 14-16 i detta evangelium. Man kunde korteligen säga att avskedstalet handlar om pingsten. Det hand-

lar om Andens sändande och om Andens verk. Jesu fullbordade försoningsverk är förutsättningen för Andens sändande. »Det är bäst för er att jag går bort. Ty om jag inte går bort, kommer inte Hjälparen till er. Men när jag går bort, skall jag sända honom till er.» Genom Anden kommer Jesus själv i osynlig måtto tillbaka till de sina. »Jag skall inte lämna er faderlösa, jag skall komma till er.» Genom Anden skall han och Fadern komma till lärjungarna för att bo hos dem. »Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord, och min Fader skall älska honom, och vi skall komma till honom och ta vår bön hos honom.» Här står i sak alldeles detsamma som i femtonde kapitlet: den som håller Jesu bud skall få erfara Faderns kärlek. Och denna kärlek upplevs inte på något obestämt och opersonligt sätt: den upplevs genom den helige Andes boende i människans inre värld. Genom Anden bor både Fadern och Sonen hos den troende människan.

Det var detta som blev verklighet på pingstdagen. Då kom Herren genom Anden osynligen tillbaka för att bo i lärjungarna. En mångfald ställen i de apostoliska breven visar att alla kristna är medvetna om att Anden bor i dem. »Om hans Ande som uppväckte Jesus från de döda bor i er, då skall han som uppväckte Kristus från de döda göra också era dödliga kroppar levande genom sin Ande som bor i er.» Gud ger sin helige Ande till att »bo i er». *Bo* — det ordet talar om att Anden på ett förblivande sätt är närvarande i den troende. Det rör sig inte om något tillfälligt. Andens boende i den troende omtalas också såsom Kristi egen, personliga närvaro. Vi kunde nämna det förut anförda ordet från Kolosserbrevets första kapitel: Kristus i er, härlighetens hopp. Paulus ber också för efesierna att Kristus genom tron skall bo i deras hjärtan.

Där Kristus genom sin Ande bor, där är också hans kärlek på ett levande och förnimbart sätt närvarande. »Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den helige Ande», skriver apos-

teln. Den kärlek som uppfyller Guds eget hjärta flödar genom den helige Ande in i människoväsendet. »Jag längtar efter er alla med Kristi Jesu kärlek», heter det i Filipperbrevets första kapitel. Kristi hjärta bodde i aposteln. Han älskade med Kristi kärlek.

Kristi boende i den troendes hjärta ger sig alltså tillkänna så, att Guds kärlek är utgjuten där. Men det ger sig också tillkänna så, att den troende människan förnimmer en egenartad glädje. I Galaterbrevets femte kapitel skriver Paulus: »Andens frukt är kärlek, glädje ...» Frukten, d.v.s. det som omedelbart följer av Andens boende i människan, är kärlek men också glädje. Vi har redan sett att denna kärlek är Guds egen kärlek, men härav följer också att den glädje som här omtalas är Guds egen glädje, den glädje som fyller Guds eget väsen och som uppfyllde Jesu hjärta under hans jordeliv,

Här kan anföras ett viktigt yttrande av Hugo Odeberg: »Den glädje som så starkt framträder och betonas i Nya testamentet, har föga fått plats i den kristna dogmatiken. Även i den teologiska debatten frågar man föga efter detta problem. När det ändå behandlas, är det under den förvända frågeställningen: vad är glädjens objekt? Den glädje som kristendomen hänvisar på, är något alldeles nytt, en elementär kraft med sin särskilda kvalitet, som inte liksom den empiriska glädjen egentligen är beroende av något objekt för sin glädje utan är en glädje i sig själv, en glädje i Kristus, i ett nytt sätt att förnimma och vara till. Denna glädje är den andra sidan av kärleken, som också är något specifikt nytt, inte något som riktar sig mot ett objekt för att begära det, utan som tvärtom strålar ut ur sig själv, som ger, värmer och lyser.»

»Denna glädje är den andra sidan av kärleken» — det måste sägas vara ett mycket träffande ord. Den kristna kärleken är sålunda, vilket också framgår av vår föregående framställning, oskiljaktig från glädjen. När en människa blir gripen av An-

den, strömmar i och med detsamma denna glädje genom hennes inre värld. Hennes hjärta vänder sig till Gud, fröjdar sig i Gud.

Gamla tiders andliga lärare har ofta talat om sambandet mellan kärleken och glädjen. »Glädjen föds av kärleken», skriver Johan Arndt. Men inte sällan har de sagt att den kristne bara tillfälligtvis smakar denna glädje. »Det eviga livet är inget annat än en evig fröjd», skriver Johan Arndt, »och av denna fröjd får trogna, gudälskande själar ibland känna en liten gnista och smaka en liten droppe.» Så har det nog i allmänhet varit i den kristna erfarenheten. Men i Nya testamentet är det inte så. Där sägs ingenstans att en kristen människa bara glimtvis förnimmer glädjen i Gud. Inte heller är det så, att detta tillhör det kristna livets barnastadium och sedan försvinner. I Apg. 13:52 heter det tvärtom: »Lärjungarna uppfylldes alltmer av glädje och helig Ande.» De uppfylldes alltmer av Anden, d.v.s. Anden tog dem på ett allt djupare sätt i besittning. På samma gång uppfylldes de alltmer av glädje. Det senare är i verkligheten en följd av det förra. Ju mer Anden tog dem i besittning, desto rikare flödade den gudomliga glädjen genom dem.

Något om Uttåget ur Egypten i Nya testamentets ljus.

Av teol. lic. Evald Nilsson.

När Herren i rök och eld steg ned på Sinai berg för att tala till Israels menighet, började han med dessa ord: »Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldoms- huset. Du skall inga andra gudar ha vid sidan av mig.» (2 Mos. 20:2 f.) Räddningen ur trälldomshuset Egypten var den stora frälsningsgärningen framför alla andra i Israels historia. Genom denna handling visade sig Gud på ett alldeles särskilt sätt vara Jakobs Gud, som korat Israel till sin arvedel. Därför erinrade man i Israel gång på gång om uttåget ur Egypten (jfr exempelvis psalmerna 78, 81, 105, 114). I synnerhet hölls minnet av denna gudsgärning levande genom påskhögtiden. Denna högtid skulle firas som en evärdlig stiftelse, släkte efter släkte, och den skulle firas som en åminnelse av Herrens handlande med Israel i samband med befrielsen ur Egypten (2 Mos. 12:14).

Påskhögtiden var emellertid något mera än bara en åminnelsehandling. Rabbi Gamaliel sade: »I varje släkte är man förpliktad att betrakta sig själv som utgången ur Egypten.» Därpå hänvisar han till 2 Mos. 13:8 och fortsätter: »Därför är vi pliktiga att tacka, lova, prisa, förhårliga, upphöja, berömma, välsigna, ära och lovsjunga den som har gjort alla dessa under med våra fäder och med oss, som har fört oss ut ur bedrövel-

sen till glädjen, ur sorgen till festdagen, ur mörkret till ett stort ljus, ur slaveriet till frälsningen. Och må vi inför honom sjunga halleluja.» Och med tacksägelsen för vad Gud gjort, inte bara med folket i stort en gång i forntiden utan också med varje enskild israelit i det närvarande, var hoppet om vad som komma skulle nära sammanknutet. Vid varje påskmåltid skulle den som presiderade (i regel husfadern) säga: »Detta är bedrövelsens bröd. (5 Mos. 16:3), som våra fäder åt i Egyptens land. Var och en som är hungrig, komme och äte. Var och en som behöver, komme och fire påsk. Detta år här, nästa gång i Guds vila. Detta år såsom slavar, nästa gång såsom fria.» I befrielsen ur Egypten såg man en symbolisk framställning av vad som skulle ske i tidernas fullbordan. Påskhögtiden var inte endast en tillbakaskådande minneshögtid; den var också en framåtskådande profetia.

Som farisé hade Paulus levt i denna tankevärld. Efter hans möte med Kristus föll emellertid ett nytt, förklarande ljus över de heliga skrifterna. Det täckelse som dolde deras djupaste innebörd blev borttaget i Kristus (2 Kor. 3:12-17). För den som levde i uppfyllelsens tid stod det klart att Herrens väldiga gärning med Israel, när han befriade folket ur förtryckarnas hand och så småningom förde det in i det utlovade landet, var en förebild för någonting ännu väldigare som skedde i tidernas fullbordan med det sanna Israel, med »Israel efter anden». »Ty 'Israel' är inte alla som kommer från Israel ... Guds barn är inte de som är barn genom naturlig härkomst, men löftets barn räknas som hans efterkommande.» (Rom. 9:6, 8.) Liksom Nya testamentet känner ett andligt Israel, så känner det också ett andligt Egypten. I Uppenbarelseboken talas det om den stora staden, onskans näste, som andligen talat kallas Sodom och Egypten (Upp. 11:8), och Paulus jämför de falska profeterna med de egyptiska trollkarlarna: liksom dessa satte sig upp emot Mose, står de falska profeterna emot sanningen

(2 Tim. 3:8). Egypten står som typ för den gudsfientliga makt som håller människorna i andlig trældom. Det är detta andliga Egypten Herren måste befria dem ifrån och ta dem ut ur för att de skall bli hans arvfolk enligt löftet, hans andliga Israel.

Och befrielsen är en verklighet. — Under Israels vistelse i Egypten hade Faraos ondska framkallat Guds straffdom över sig och sitt folk. Herren skulle slå allt förstfött i Egyptens land, från den förstfödde hos Faraos som satt på tronen ända till den förstfödde hos fången som satt i fängelset (2 Mos. 12:29). Men till Israels barn kom Herrens befallning att varje hufvud (i vissa fall tillsammans med sina närmaste granar) skulle ta ett lamm, slakta det och stryka dess blod på husets dörrträn och dörrposter (däremot inte på tröskeln; man fick inte trampa på blodet). Och Herren sade: »Blodet skall för er vara ett tecken på de hus där ni är, ty när jag ser blodet skall jag gå förbi er. Ingen straffdom skall drabba er med fördärv, när jag slår Egyptens land.» (2 Mos. 12:13.) Från 2 Mos. 12 går en linje till Joh. 1:29, 36 — från israeliternas påskalamm till Guds rena lamm, som tar bort världens synd. En Guds hemsökelse väntar den stad som andligen talat kallas Sodom och Egypten. Den mänsklighet som likt egyptierna har onskans furste till herre och ledare, är på väg mot domen. »Syndens lön är döden» (Rom. 6:23). Men Herren har berett en väg ut ur detta andliga Egypten. »Ty så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv.» (Joh. 3:16.) »Ty vårt påskalamm Kristus har blivit slaktat.» (1 Kor. 5:7.) Liksom Israel efter köttet räddades undan Guds straffdom genom blodet av ett felfritt lamm (2 Mos. 12), så förlossas Israel efter anden genom »Kristi dyrbara blod såsom med blodet av ett lamm utan fel och lyte.» (1 Petr. 1:19.) Genom hans död blir människorna frälsta undan onskans makter för att leva för Gud som hans egendom och arvfolk.

Trots lammets blod hade emellertid inte Israels barn kommit undan trälldomen under den gudsfientliga makten, om de stannat kvar i Egypten. De måste bryta upp från sina gamla bostäder och ge sig ut på vandring, bort från onskans och förtryckets land. Först kom de så till Röda havet. Det var inte av sig själva de tog den vägen. Det var Herren som genom sin molnstod ledde dem dit (2 Mos. 13:17 ff.). Och när Faraos under sin förföljelse hade kommit helt nära inpå de flyende, så att han redan trodde sig ha dem i sitt våld, var det Herren som räddade dem ur faran. Genom en stark östanvind drev han undan havet, så att Israels barn kunde gå »mitt igenom havet på torr mark», medan Faraos och hela hans här gick under i vattenmassorna. Genom denna handling frälste Herren Israel slutgiltigt och definitivt ur egyptiernas våld. Han avsondrade Israel från de ogudaktiga för att det skulle vara hans arvedel, såsom också Mose i sitt stora tal säger till folket: »Men er har Herren tagit och han har fört er ut ur smältugnen, ut ur Egypten, för att ni skall vara hans egendomsfolk, så som ni är i dag.» (5 Mos. 4:20.) På liknande sätt avsondras i nya förbundets tid Herrens sanna Israel från det andliga Egypten. Mäniskorna befrias från fördärvsmakternas herravälde för att tjäna Gud. Paulus beskriver detta avsondrande bl.a. så, att människan dör från synden för att leva för Gud. »Så skall också ni se på er själva: ni är döda från synden och lever för Gud i Kristus Jesus.» (Rom. 6:11.) Denna befrielse från onskans välde, detta döende från synden och avskiljande för Gud, sker genom dopet. »Vi som har dött bort från synden, hur skulle vi kunna fortsätta att leva i den? Eller vet ni inte att vi alla som har blivit döpta till Kristus Jesus har blivit döpta till hans död?» (Rom. 6:2, 3.) När Israels barn vandrade under molnkyll och gick genom havet och så definitivt förlossades ur egyptiernas våld för att bli ett Herrens arvfolk, då var detta en förebild för vad som i nya förbundets tid skulle ske, när människan genom

dopet dör bort från trälldomen under onskans makter och införlivas i Kristi kropp, i hans församling, för att leva för Gud som hans egendom och arvinge. Paulus skriver i 1 Kor. 10:1 f: »Jag vill att ni skall veta att alla våra fäder var under molnskyn och att alla gick genom havet. Alla blev i monskyn och i havet döpta till Mose.» Odeberg säger härom: »Moses är en förebild av Kristus. Kristus var ju den Herre som verkade i Moses och ledde honom på hans väg. Så blevo fäderna döpta till Moses, deras gång genom havet var likasom ett dop som erinrar om det dop de kristna undergått. Havets vatten var dopvattnet och molnskyn erinrade om den Helige Ande som överskyggar den döpte. Deras 'dop', d.v.s. vandringen genom Röda havet, åtföljdes ock av en förändring hos fäderna: de trodde, såsom det heter i 2 Mos. 14:31: 'Folket fruktade Gud och trodde på Herren och på Moses, hans tjänare'.» (H. Odeberg, Pauli brev till korintierna, s. 178 [Kapitlet "En érevna över ökenvandringen"], i Tolkning av Nya testamentet VII.)

Vandringen mot Kanaan fortsatte. Men öknen var karg och torr, och folket behövde bröd att äta och vatten att dricka. Då lät Herren manna falla på marken och vatten bryta fram ur klippan. Paulus kallar i 1 Kor. 10:3 f. mannat för »andlig mat» och vattnet för »andlig dryck». Det var andliga gåvor, och dessa hade enligt Nya testamentet symbolisk innebörd. När judarna av Jesus begärde ett tecken och motiverade sin begäran med att hänvisa till att Mose gav fäderna bröd från himmelen, svarade Jesus: »Amen, amen säger jag er: Det är inte Mose som har gett er brödet från himlen, utan det är min Fader som ger er det sanna brödet från himlen. Guds bröd är det bröd som kommer ner från himlen och ger världen liv.» (Joh. 6:32 f.) Och han fortsätter i v. 51: »*Jag* är det bröd som ger liv, det bröd som har kommit ner från himlen. Den som äter av det brödet skall leva i evighet.» Och klippan ur vilken vattnet sprang fram i öknen, den var, säger Paulus, Kristus (1 Kor.

10:4). Kristus är den klippa ur vilken det livgivande vattnet springer fram. I sitt samtal med den samaritiska kvinnan (Joh. 4) säger Jesus i v. 10: »Om du kände till Guds gåva och vem det är som säger till dig: Ge mig att dricka, då skulle du ha bett honom, och han skulle ha gett dig levande vatten.» Och i v. 13 f.: »Var och en som dricker av det här vattnet blir törstig igen. Men den som dricker av det vatten jag ger honom skall aldrig någonsin törsta. Det vatten jag ger skall i honom bli en källa, som flödar fram och ger evigt liv.» Såväl mannat som vattnet ur klippan pekade enligt Nya testamentet fram emot Kristus. Han är det levande brödet som kommit för att ge världen liv, han är klippan som ger det livsbringande vattnet. Därför kan han säga: »Den som kommer till mig skall aldrig hungra, och den som tror på mig skall aldrig någonsin törsta.» (Joh. 6:35.) Liksom fäderna i öknen måste äta av brödet och dricka av vattnet för att kunna uppehålla livet, så måste också varje medborgare i det nya Israel på vandrigen mot det himmelska Kanaan leva av Kristus. »Om ni inte äter Människosönens kött och dricker hans blod, har ni inte liv i er.» (Joh. 6:53.) — Och i fädernas andliga mat och dryck i öknen ligger en särskild hänvisning till brödet och kalken i nattvarden. Där ger sig Kristus på ett för oss outgrundligt sätt åt de sina. »Detta är min kropp.» »Detta är mitt blod.» När det gäller att ange förhållandet mellan det gamla Israels andliga mat och dryck i öknen och det nya Israels andliga mat och dryck i nattvarden, torde det väl knappast gå att finna något bättre uttryck än Augustinus-citatet i professor Odebergs Korintierbrevskommentar: »Nya testamentets sakrament giva frälsningen, Gamla testamentets sakrament utlovade frälsningen» (s. 179).

Men inte alla de israeliter som deltog i ökenvandringen fick komma in i det utlovade landet. Paulus skriver: »Men de flesta av dem hade Gud inte behag till. De föll och låg kring-spridda i öknen.» (1 Kor. 10:5.) De var sådana, dessa männis-

kor, som hade varit med om allt det stora och underbara Gud gjort med Israel. De hade varit med och sett mordängeln gå förbi sina hus i Egypten. De hade varit med och vandrat genom Röda havet som på torr mark. De hade varit med och blivit avskilda från Egyptens ondska för att vara en Guds egendom och arvedel. Och de hade varit med och ätit den andliga maten och druckit den andliga drycken. Men de syndade mot Herren. Därför fick de inte komma in i Kanaans land. Och Paulus säger att detta skedde oss till en varnagel. Det skrevs ner för att varna oss som har världens slut in på oss (1 Kor. 10:11). Inte alla för vilka Kristus har offrat sig såsom det sanna påskalammet, inte alla som genom dopet blivit tagna ut ur syndens herravälde och inlemmade i Kristi kropp, i hans församling, för att vara Guds egendom och arvfolk, inte alla som smakat Kristus, som ätit av det livgivande brödet och druckit av den livgivande drycken, inte alla dessa når fram till det himmelska Kanaan. Det kommer en gång att visa sig att många föll på vägen och aldrig nådde målet. »Därför skall den som menar sig stå, se till att han inte faller.» (1 Kor. 10:12.) — Men den som under ökenvandringen lever av brödet som kommit ned från himmelen och av vattnet från klippan Kristus, han får en gång erfara uppfyllelsen av löftet i Hebr. 4:9 f.: »Alltså finns det en sabbatsvila kvar för Guds folk. Den som har kommit in i hans vila får vila sig från sina gärningar, liksom Gud vilade från sina.»

»Se det goda land
På den andra strand,
Dit Guds folk igenom strider,
Genom hav och öknar skrider
Vid sin Josue hand.
Sök det goda land.

Arvet ej förspill,
Som dig hörer till,
Endast du vill bedja, vaka,
Världen och dig själv försaka,
Jesus följa vill.
Arvet ej förspill.

Vaka, bed och strid
Än en liten tid.
Snart ditt Kanaan skall hinnas,
Kronan räckas, palmen vinnas
i en evig frid.
Vaka, bed och strid!

(Sv. Ps. 345: 9-11)

The Miracles of Jesus.

By Professor Dr William Arndt, S:t Louis.

We Christians believe that our God is omnipotent, that He performs miracles, that, in fact, all the forces of nature are at His beck and call, and that He can employ them in any way that He wishes. A God of limited power such as some modern thinkers visualize, is no God at all — that is our conviction. Holding this view, all of us who believe that Jesus is the Son of God and that in Him the second Person of the Trinity took on our human nature, have no difficulty in believing that Jesus performed miracles. »I and the Father are one,« says Jesus, John 10:30; the power which the Father has, the Son has too. From another viewpoint too the question of the miracles of Jesus causes us Bible Christians no anxiety. The Scriptures are to us the Word of God, and we hold that what they report is true. If they ascribe miracles to Jesus we simply believe that these miracles are historical facts. In contrast to this conviction, many people belonging to the world of scholars definitely assert that Jesus did not and could not do the mighty works ascribed to Him. We are treating a much-discussed topic when we, as I now propose, meditate for a few minutes on the miracles of Jesus.

It is plain, let us say at the beginning, that the writers of the Gospels believed that Jesus performed miraculous deeds. Whether we accept their reliability or not, no one can truthfully deny that they speak of the supernatural deeds of Jesus, not as

given us in interesting fiction or owing to poetie fancy, but as solid facts. It is evident from their narrative that they held Jesus was speaking sober, unassailable truth when He said to the messenger of John the Baptist, »Go and show John again those things which ye do hear and see: the blind receive their sight, and the lame walk, the lepers are cleansed, and the deaf hear, the dead are raised up, and the poor have the Gospel preached to them,» Matt. 11:4, 5.

It is often asserted that the writers of the New Testament were to such an extent children of their time, which was a grossly superstitious one, that they simply came to be governed by the conceptions of their contemporaries, expected Jesus to perform miracles, and in their accounts ascribed divine deeds to Him. How could they do differently? asks the critic. It was simply a credulous period. They could not help being influenced by the extravagant notions of their own generation. But this objection breaks down when examined dispassionately. The Evangelists were not people governed by foolish credulity. Let it be recalled how they speak of John the Baptist. He was the forerunner of Jesus and is declared by the latter to be more than a Prophet and to be as great as any man ever born of woman. In spite of this the Evangelists do not ascribe any miraculous deeds to him. On the contrary, they definitely say that John did not perform miracles, cf. John 10:41. It is then an error to say that according to the view of the Gospel writers, whoever was a man of overtowering personality, a man sent by God, was thought of as a miracle-worker. This view may have existed in the minds of many of the people among whom they lived, but they themselves did not hold such an opinion.

Must we not lay stress on the silence of the Epistles on the miracles of Jesus? We reply that the Epistles report His resurrection. If that stands, what need have we of more

miraculous deeds? — so we may well say. But even apart from that consideration, the silence of the epistolary section of the New Testament cannot be regarded as a damaging factor for the historicity of Jesus' miraculous works. Paul certainly knew of Jesus' divine deeds. His companion was Luke, the beloved physician, whose account of the life of Jesus we possess, and in this account the miracles of Jesus are related as definite facts. Paul's silence on this point must have its reason in the circumstance that the performance of miracles by Jesus was as well known to his readers as His having lived in Nazareth — which latter fact is not reported in the Epistles, either.

The purpose of Jesus' miracles must be scrutinized. They were not performed by Him to amaze people, to gain their plaudits, to win fame and renown, to appear brilliant and important. They were done to relieve human suffering. So Jesus heals the servant of the centurion of Capernaum, raises the son of the widow of Nain, and brings Lazarus back to life. It is His love to sorrow-stricken humanity that motivates His miraculous deeds.

Let it be considered, too, that the miracles were done more by the way, incidentally. Jesus goes about as a Teacher, the people gather around Him in great numbers, He feeds their famished souls. It is only as He, engaged in the great work of preaching the Gospel, comes upon misery and tears, that He performs miracles. He was not looking for opportunities to perform mighty deeds, but when the opportunities arose before Him and beckoned, he acted.

The invitation and the request to perform miracles He does not yield to when the motive is mere curiosity. He is not an exhibitionist, a dazzler of the multitudes. Groups of people ask Him for a sign from heaven, Herod Antipas is eager to see Him perform something astounding, and could thereby easily have been induced to insist on the acquittal of Jesus, but our Lord does not grant such requests.

In saying all this we must not overlook that John's Gospel asserts the miracles of Jesus were reported and, we confidently add, performed »that we might believe that Jesus is the Christ, the Son of God, and that, believing, we might have life through His name,» cf. John 20:31. Yes, their purpose was to help us overcome our natural skepticism and to accept Him as what He really is. Evidently the miracles had some connection with His desire that people receive His Gospel and believe in Him. He recognized our human weakness. »Except ye see signs and wonders ye will not believe», He says to a certain nobleman, John 4:48. To the Samaritan woman He reveals His superhuman insight into the secrets of her life, when she was to be won for the Kingdom. But it remains true that Jesus did not wish people to regard Him as fulfilling the role of a miracle-worker. When they gathered about Him, curious to see manifestations of His great power, He withdrew.

How natural that Jesus should do miracles! He is the incarnation of divine love. His heart was burning with compassion for men in their manifold distresses. It is not only in viewing their service of sin and the resulting punishment that they arouse His pity. He is concerned not only with seeing them escape the pangs of damnation. Human suffering, whatever its nature may be, aroused His sympathy. So the miracles flow freely from the fountain of His love.

It is sad that many of our contemporaries find the miracles reported in the Gospels a hindrance to their faith. Why is it? They have constructed a world which has no room for miracles. They have bound God by the fetters of their theories, which say, Miracles cannot happen. The difficulty is with their world-view. It should be realized that the objection which they voice is not a historical, but a metaphysical one. Their own experience, in which they have not witnessed miracles, they make normative for the past, present, and future. Is it not in

reality, when one considers the matter calmly, a piece of stark impertinence that people make what they themselves have seen and heard the yardstick by which events in the time and the life of Christ have to be measured?

Perhaps these few remarks cannot be concluded more effectively than by a statement reported as having been made by Professor Ribbing of the School of Medicine at the University of Lund, the very place where *Erevna* is published, a statement which I read in the manuscript of a Lutheran Hour sermon to be preached by my esteemed colleague, Dr. Walter A. Maier, »The miracles of the Bible are not looked upon as in any sense contrary to the laws of nature, but are revealing the power of the love of Jesus. ... We say that they are contrary to the laws of nature, but please tell me what these laws are. ... Let us leave the question as to how far it is possible to understand miracles ... until we shall be as pure and devoted to God as was our Savior.»

Anteckningar till nytestamentliga texter.

Av H. O.

Matt. 10:16-22.

Den bild som i Nya testamentet ges av kristendomens framtid, är genomgående den av en rörelse som i denna tidsålder ständigt skall vara förföljd av yttervärlden. Ju äktare och renare kristendomen är, dess säkrare skall den vara om att vara förhatlig. Och detta förhållande skall inte mildras med tiden. Tvärtom skall oviljan och hatet mot evangelium och dess budbärare skärpas. Detta är en sanning som Jesus enligt de evangeliska skrifterna inskräpft från början till slutet av sin verksamhet. Han har tydligen varit angelägen att riktigt noga inskräpa detta. Perikopen i Matt 10:16-22 är endast en av de många som behandlar detta ämne. Den har sin särskilda betydelse därigenom att det här är i samband med det första uppdraget till lärjungarna att gå ut i Hans ärende, Hans tjänst, såsom förkunnare av evangeliet, som det inskräps. Överhuvud möter detta inskräpande just vid särskilt viktiga tillfällen. Man lägger märke till att det är ett huvudämne för Jesu avskedstal enligt Johannesevangeliet. »Om världen hatar er, skall ni veta att den har hatat mig innan den hatat er. Om ni vore av världen, skulle världen älska er som sina egna. Men ni är inte av världen, utan jag har utvalt er och tagit er ut ur världen. Därför hatar världen er.» (Joh. 15:18, 19.)

Det framställs som en av de stora huvudfrestelserna, de

verkligt farliga frestelserna, att försöka åstadkomma en annan ordning. Detta framgår av berättelsen om frestelserna i öknen (Matt. 4:8-10). Att vinna terräng för evangeliet genom yttre makt, inflytande och anseende är en satanisk tanke. Evangeliet måste alltid vara föraktat och totalt maktlöst. Det skall inte ha annan makt än att frälsa och omskapa den som tar emot det. Evangeliets makt att frälsa och omskapa skall ligga i dess fullständiga avsaknad av yttre maktresurser.

Jesus inleder denna undervisning genom att känneteckna de av honom utsända såsom får som skickas ut bland vargar. De skall i avseende på egen förmåga att genomdriva evangeliet i en fientlig omgivning vara lika värnlösa och maktlösa som får bland vargar. Detta är utgångsbilden som gör meningen med den följande bilden klar. Det finns ingen möjlighet att genom mänsklig klokhet och uträkning ändra detta förhållande, såvida inte man skall svika Kristus och hans uppdrag. Ingen list och klokhet kan hjälpa den som skall förkunna evangeliet att hävda sig. Han måste förbli ett får ibland vargar. När därför Jesus säger: »Var därför listiga som ormar och oskyldiga som duvor», så är detta uttalande att jämföra med de hos honom vanliga, slående paradoxerna. Det kan jämföras med ordet om att den som vill vara störst skall vara minst, vilket ju upphäver möjligheten av att söka vara störst. Så upphäver också detta ord möjligheten av att vara klok och listig. Man skulle möjligen kunna återge Jesu ord så: Var listiga såsom ormar på det sättet att ni är oskyldiga som duvor, d.v.s. genom att fullkomligt avstå från varje försök att handla klokt, listigt eller diplomatiskt. Den fullkomligt öppna och från all beräkning fria enfalden är den enda list och klokhet som evangeliets förkunnare kan äga, om han är trogen det uppdrag han fått av Kristus. Den fullkomliga frånvaron av all klokhet och beräkning inskräps också genom de orden: »Bekymra er inte för hur ni skall tala eller vad ni skall säga. Det kommer att ges åt er i den

stunden, och *då är det inte ni som talar*, utan er Faders Ande kommer att tala genom er.»

Luk. 4:23-30.

Hur fullkomligt fri från all klokhet och beräkning Jesus var i sin verksamhet framgår av hela den evangeliska berättelsen. Han gjorde ingenting för att vinna gehör eller inflytande. Ofta däremot tycks han ha gjort motsatsen: förstört de spirande möjligheterna att vinna uppskattning och anhang. Berättelsen i Luk. 4:22-28 visar oss utvecklingen från den situationen att människorna i Nasaret »gav honom vittnesbörd och häpnade över de nådens ord som utgick från hans mun» till det att »alla i synagogan blev ursinniga när de hörde detta. De reste sig upp och drev honom ut ur staden». Detta är inte någon enstaka händelse. På samma sätt sker det vid andra tillfällen. Det tycks rent av ha varit typen för Jesu förhållande till omgivningen. Bland parallellerna kan hänvisas till Joh. 8:31-59, som förlöper mellan utgångsläget »När han sade detta, kom många till tro på honom» och »Då tog de upp stenar för att kasta på honom». Det ser ut, som om Jesus medvetet sökte värja sig mot att vinna anklang och uppskattning och därför på ett bryskt sätt utmanade dem hos vilka ansats till uppskattning förmärktes, och utmanade dem så grovt att de retades till besinningslös vrede. Men vad är det i Jesu ord som framkallar denna vrede? Genomgående är det hans förkunnelse av den gudomliga sanningen.

Utvecklingen från gillande av Jesu ord till anstöt, förtrytelse och vrede över dem är den yttre motsvarigheten till ett inre förlopp från missuppfattning av hans förkunnelse till klarhet över vad den verkliga innebär. Att de åhörare det här är fråga om — och de är ju typiska — börjar med att gilla honom innebär ju att de gillar vad han säger. De fattar det som något

som stämmer överens med deras egna åsikter och önskningar. Skulle Jesus ha stannat vid detta, så skulle ju aldrig den frigörande sanningen ha kommit till deras medvetande. Ty den frigörande sanningen betyder en omvälvning av deras hittillsvarande inställning. Så länge de vill hålla fast vid den, måste sanningen, när den väl blivit fattad, väcka förtrytelse. Och eftersom de sanningar det här är fråga om går på djupet, så måste förtrytelsen bli så mycket skarpare. Därför kan ingen vara »profet i sin hembygd»: i den mån han är profet måste just bland dem med vilka han i sin mänskliga ställning är som mest förtrogen, kontrasten mellan denna och hans profetiska förkunnelse, hans förkunnelse om den revolutionerande och nyskapande sanningen, bli så mycket större. De vägrar att lyssna till honom annat än som representant för deras eget.

Men så inträffar undret, att i stället sanningen blir motagen där förutsättningarna för förståelse, enligt mänskliga beräkningar, är mycket mindre. »Hedningar» och »syndare» blev gripna och revolutionerade av den sanning som moralisterna med förtrytelse visade ifrån sig.

Matt. 21:28-31.

Samma allmänna iakttagelse och lärdom som i Luk. 4:23-30 innehålls i Matt. 21:28-31. Det är här fråga om sådana som tror att de sagt ja till det gudomliga budet och tror att de är inriktade på det som är rätt och sant. För Jesu blick avslöjar de sig som sådana som gör tvärtemot vad de tror sig ha inriktat sitt liv på. Det är inte den gudomliga sanningen, det gudomliga budet, de följer, utan sin egen, självskapade åskådning av vad som är rätt och riktigt. Just övertygelsen om att de bemödar sig om att hålla sig på den rätta vägen gör det omöjligt för dem att bli gripna av den revolutionerande och nyskapande sanningen. Därför de träffande orden: »Publikaner och horor skall gå in i Guds rike men inte ni.» Dessa försöker inte

vara något annat än de är, och de vet vad de är. De försöker inte kläda sin mänskliga natur i någon moralisk mantel. Därför kan det hända att en sådan människa tar emot Guds rike som en gåva, och därför att de inte själva försöker vara någonting, kan Kristus komma att vara allt i dem.

Matt. 12:33-37.

Perikopen Matt. 12:33-37 kan anknytas till texten Matt. 21:28-31. Båda visar hän på omöjligheten att vara något annat än man är. »Hur skulle ni som är onda kunna tala något gott?», den frågan ställs till sådana som tror att de inriktat sitt liv på det goda. Den insikt Jesus vill öppna dem för är att de just är onda. Det är den ofrånkomliga verkligheten.

Det förefaller som om den största risken att hamna i en mot innebörden i Jesu ord rakt motsatt tolkning ligger i att jämställa det goda trädet med det goda sinnelaget, alltså att karakterisera Jesu lära som en »sinnelagsetik». Dessa som Jesus enligt den evangeliska berättelsen talar till är just sådana som omfattar en sinnelagsetik. De menade just att Gud såg till den goda viljan, det goda sinnelaget, den goda avsikten. Har man alltså sagt »ja» — som man tror — till Guds bud, d.v.s. till det som är rätt och gott, så är det väsentliga uppfyllt. Jesu ord går tvärtom ut på att inskräpa att det goda sinnelaget, den goda avsikten, just kan vara redskap för rent onda, djävulska handlingar och ord. Trädet kan vara ont, fastän det »menar väl», har de »högsta och ädlaste motiv», och därför blir också verkningarna av detta goda sinnelag onda. Ty »ingen är god utom en, och det är Gud». Vem kan göra det onda trädet gott? Uppenbarligen inte det onda trädet självt. Det är bara om Gud verkar vilja och gärning som det goda sker. När människan är intet och Gud allt, då först kan trädet bära goda frukter.

Notiser.

För biblisk tro, kvartalsskrift, har utkommit med häfte 2 1947, och innehåller två artiklar av teol. lic. David Hedegård »Frivillig kristendomsundervisning» och »Utblick över samtiden», en artikel av Ivar D. Wallerius »Sanningskrav och bibeltro», av red. Arvid Svärd »Gudlös framtidssyn», av Ole Modalsli »Bibelns auktoritet», m.m. Prenumerationspriset är 2:75, postgirokonto »För Biblisk Tro, Stockholm 1, Box 734, nr 15 23 35».

Concordia Theological Monthly, vol. xviii no. 7, innehåller bl.a. en värdefull artikel av Eric C. Malte: »Light from the Papyri on St. Paul's Terminology». Följande ord behandlas: ἀπέχω (Fil. 4:18); ἀπόστολος, ἀρραβών (2 Kor. 1:22, 5:5, Ef. 1:14); ἄτακτος, ἀτάκτως, ἀτακτέω; βασκαίνω (Gal. 3:1); δοῦλος, ἐλεύθερος; ἐλλογέω (Filemon vers 18); ἐξαλείφω (Kol. 2:14, Uppenb. 3:5, Apg. 3:19); εὐαγγέλιον; θεός; κύριος; σωτήρ.

— Tidskriften *Erevna*, som av tekniska orsaker blivit fördröjd, beräknas D.V. under senare hälften av året utkomma med ytterligare tre häften (nr 3, 4 och 5). Nr 3 är planerad utkomma i augusti.

Några förfrågningar om en artikel i Sv.T.K. om *Erevna* besvaras med att bakom denna artikel inte ligger några uppgifter från *Erevnas* styrelse. I anledning därav påpekas vidare att signerade uppsatser i *Erevna* helt står för resp. författares räkning. *Erevnas* medlemsantal är f.n. c:a 2.400.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Doktor <i>Fride Hylander</i> : Några glimtar från försoningens värld	1
Teol. licentiat <i>Martin Magnusson</i> : Jesu liknelse om trädet och frukten. Några antydningar	15
Rektorn, teol. lic. <i>David Hedegård</i> : Glädjen i Nya Testamentet	23
Teol. lic. <i>Evald Nilsson</i> : Något om Uttåget ur Egypten i Nya testamentets ljus	30
Professor Dr <i>William Arndt</i> : The Miracles of Jesus	38
<i>H. O.</i> : Anteckningar till nytestamentliga texter	43
Notiser	48

EREVNA. Redaktör: Teol. lic., Fil. mag. E. Starfelt. Lund. Redaktion: Teol. lic. Martin Magnusson, teol. lic. Evald Nilsson, fil. lic. Erik Petré, fil. mag. Bo Svensson, kand. Erik Albertson, kand. Tyke Tykesson. Utgivare: Prof. H. Odeberg, Lund. Distributionschef: Fil. mag. Bo Svensson. Red. o. exp.: Erevna, Fack 91, Lund. Årsmedlemsavgift inkl. pren.-avg. 2:50 kr. Stödj. avg. 4:- kr. Postgirokonto nr 27 11 04. Erevna, Lund.

Lund 1947. Carl Bloms Boktruckeri A.-B.
Språkligt bearbetad 2002.